TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. balandžio 21 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Pridėtinės vertės mokestis — Šeštoji direktyva 77/388/EEB — Direktyva 2006/112/EB — 132 straipsnio 1 dalies a punktas ir 135 straipsnio 1 dalies h punktas — Neapmokestinimas — Viešųjų pašto tarnybų teikiamos paslaugos — Pašto ženklai — Direktyva 97/67/EB“

Byloje C-114/14

dėl 2014 m. kovo 10 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo,

Europos Komisija, atstovaujama J. Enegren ir L. Lozano Palacios, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Švedijos Karalystę, atstovaujamą U. Persson ir A. Falk,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas, kolegijų pirmininkai M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J.-C. Bonichot (pranešėjas), S. Rodin ir K. Jürimäe, teisėjai A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský ir E. Levits,

generalinis advokatas M. Wathelet,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: švedų.

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad viešųjų pašto tarnybų užtikrinamų paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimui ir su tuo susijusių prekių tiekimui bei nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimui netaikydama neapmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu (toliau – PVM) Švedijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, p. 1, toliau – Direktyva 2006/112) 132 straipsnio 1 dalies a punktą ir 135 straipsnio 1 dalies h punktą.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2006/112

2 Direktyvos 2006/112 IX antraštinės dalis „Neapmokestinimas PVM“ apima 2 skyrių „Tam tikros su visuomenės interesais susijusios veiklos neapmokestinimas PVM“. Šio skyriaus 132 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Sandoriai, kurių valstybės narės neapmokestina PVM:

a) paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimas ir su tuo susijusių prekių tiekimas, kai šį tiekimą ir teikimą vykdo viešojo pašto tarnybos [viešosios pašto tarnybos]“.

3 Direktyvos 2006/112 tolesniame skyriuje „Kita PVM neapmokestinama veikla“ esančio 135 straipsnio 1 dalies h punkte numatyta:

„Sandoriai, kurių valstybės narės neapmokestina PVM:

<…>

h) nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti apmokant [norint sumokėti] už pašto paslaugas atitinkamoje jų teritorijoje, fiskalinių ženklų ir kitų panašių ženklų tiekimas“.

4 Šio sprendimo 2 ir 3 punktuose nurodytos nuostatos yra identiškos anksčiau taikytoms 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23), panaikintos ir pakeistos Direktyva 2006/112, 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkto ir B skirsnio e punkto nuostatoms.

Direktyva 97/67/EB

5 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, 1997, p. 14, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 71), iš dalies pakeista 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/39/EB (OL L 176, p. 21, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 316, toliau – Direktyva 97/67), kaip matyti iš jos 1 straipsnio, nustato bendras taisykles, be kita ko, dėl universaliųjų pašto paslaugų teikimo Europos bendrijoje ir kriterijų, apibrėžiančių paslaugas, kurias gali teikti tik universaliųjų paslaugų teikėjai.

6 Direktyvos 97/67 3 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Valstybės narės užtikrina, kad naudotojai turėtų teisę į universaliąsias paslaugas, apimančias apibrėžtos kokybės visoje teritorijoje visiems naudotojams prieinamomis kainomis nenutrūkstamai teikiamas pašto paslaugas.“

7 Direktyvos 97/67 4 straipsnyje numatyta:

„Kiekviena valstybė narė privalo užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą ir praneša Komisijai apie priemones, kurių ji ėmėsi vykdydama šį įsipareigojimą, visų pirma nurodydama universaliųjų paslaugų teikėją (-us). Kiekviena valstybė narė, remdamasi Bendrijos teise, apibrėžia universaliųjų paslaugų teikėjų pareigas ir teises bei jas paskelbia.“

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

8 2006 m. balandžio 10 d. Komisija išsiuntė Švedijos Karalystei oficialų pranešimą, kuriame ją kaltino neįvykdžius įsipareigojimų pagal Šeštosios direktyvos 77/388 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punktą ir B skirsnio e punktą dėl to, kad netaikė neapmokestinimo PVM nei viešųjų pašto tarnybų užtikrinamų paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimui ir su tuo susijusių prekių tiekimui, nei nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimui.

9 2006 m. birželio 7 d. laišku Švedijos valdžios institucijos atsakė į šį laišką, tačiau nesutiko su tuo, kad neįvykdė įsipareigojimų pagal Šeštąją direktyvą 77/388.

10 Kadangi toks atsakymas Komisijos netenkino, 2007 m. liepos 18 d. ji išsiuntė Švedijos Karalystei pagrįstą nuomonę, ragindama ją per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo įvykdyti įsipareigojimus.

11 2007 m. rugsėjo 17 d. laišku Švedijos Karalystė atsakė į pagrįstą nuomonę ir teigė, kad Direktyvoje 2006/112 numatytas viešųjų pašto tarnybų vykdomo paslaugų teikimo neapmokestinimas, kaip ir numatytas Šeštojoje direktyvoje 77/388, Švedijos rinkai netaikytinas, nes tokios tarnybos joje neegzistavo.

12 Kadangi šios valstybės narės pozicija Komisijos netenkino, ji nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šį ieškinį.

13 Švedijos Karalystė, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio 3 pastraipa, paprašė Teisingumo Teismo posėdžiauti didžiosios kolegijos sudėties.

Dėl ieškinio

Dėl pirmojo kaltinimo, susijusio su Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punkto netinkamu perkėlimu

Šalių argumentai

14 Komisija teigia, kad Švedijos Karalystė turi neapmokestinti PVM paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimo ir su tuo susijusių prekių tiekimo, kai jas teikia ar tiekia *Posten AB* pagal Direktyvą 97/67.

15 Ji tvirtina, kad universaliosios paslaugos teikėjo teikiamos paslaugos vykdant įsipareigojimus pagal Direktyvos 97/67 3–6 straipsnius patenka į sąvoką „paslaugų <....> teikimas <...>, kai šį teikimą <...> vykdo viešojo pašto tarnybos [viešosios pašto tarnybos]“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punktą.

16 Šiuo klausimu ji pažymi, kad pagal privatinę teisę įsteigta bendrovė *Posten AB* buvo įpareigota teikti Švedijoje universaliąją pašto paslaugą. Grįsdama šį teiginį Komisija nurodo *Posten AB* ir Švedijos pašto ir telekomunikacijų administracijos ginčą dėl pastarosios sprendimo *Posten AB* suteiktą leidimą vykdyti pašto veiklą papildyti sąlygomis, susijusiomis su jos paskyrimu universaliosios paslaugos teikėja. Komisijos teigimu, iš *Kammarrätten i Stockholm* (Stokholmo apeliacinis administracinis teismas) priimto sprendimo aiškiai matyti, kad šiuo aspektu *Posten AB* vykdomos operacijos skiriasi nuo kitų ūkio subjektų Švedijos rinkoje vykdomų operacijų.

17 Komisija mano, kad Švedijos Karalystė turi taikyti Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punkte numatytą neapmokestinimą, net jei ši valstybė narė mano, kad mokesčių neutralumą gali geriau užtikrinti kitomis nei neapmokestinimas priemonėmis. Šiuo tikslu ji remiasi Sprendimu *Komisija / Ispanija* (C-204/03, EU:C:2005:588, 28 punktas).

18 Be to, vadovaudamasi Sprendimu *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248), Komisija teigia, kad aptariamas neapmokestinimas PVM nepažeistų mokesčių neutralumo principo.

19 Galiausiai ji pažymi, kad, net jeigu būtų daroma prielaida, kad iškraipoma konkurencija, dėl tokio iškraipymo Švedijos Karalystė negalėtų būti atleidžiama nuo pareigos neapmokestinti, numatytos Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punkte, kuris iš kitų tos pačios direktyvos nuostatų išsiskiria besąlygiškumu. Komisija teigia, kad, atvirkščiai, būtent dėl tokios situacijos, kai visos valstybės narės, išskyrus vieną iš jų, taiko šį neapmokestinimą, gali būti iškraipoma konkurencija vidaus rinkoje.

20 Tačiau Švedijos Karalystė teigia, kad *Posten AB* neapmokestinimas PVM dėl išimties, numatytos viešųjų pašto tarnybų atveju, prieštarautų Direktyvai 2006/112, ESV sutarties nuostatoms konkurencijos srityje ir Direktyvos 97/67 tikslams.

21 Šiuo klausimu ji tvirtina, kad Švedijoje apie trisdešimt įmonių veikia identiškomis finansinėmis sąlygomis jau seniai, dar prieš Švedijos Karalystės įstojimą į Europos Sąjungą, liberalizuotoje pašto rinkoje, kurioje nebėra „viešųjų pašto tarnybų“. Konkrečiai tariant, *Posten AB* negauna valstybės paramos dėl vykdomų su universaliąja paslauga susijusių savo pareigų, kaip tai vis dėlto leidžiama pagal Direktyvos 97/67 7 straipsnio 1 dalies antrąjį sakinį.

22 Be to, ši valstybė narė nurodo, kad Švedijos pašto paslaugų rinka skiriasi nuo Jungtinės Karalystės rinkos, nagrinėtos byloje, kurioje priimtas Sprendimas *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248), nes to teismo sprendimo priėmimo dieną daugelis viešųjų pašto paslaugų Sąjungoje buvo patikėtos monopolinę padėtį užimančioms valstybinėms įmonėms, tačiau situacija pasikeitė, kai Direktyvos 97/67 7 straipsnio 1 dalimi panaikinta galimybė suteikti išimtines ar specialias teises šiame sektoriuje.

23 Šiomis aplinkybėmis Švedijos Karalystė mano, kad neapmokestinta PVM *Posten AB*, palyginti su konkurentais, įgytų dirbtinį konkurencinga kaina grindžiamą pranašumą, galintį prilygti taikytinam PVM tarifui, t. y. 20 %, o tai sumažintų konkurencijos spaudimą pašto rinkoje galutinio vartotojo nenaudai. Be to, toks neapmokestinimas padidintų užsakomųjų paslaugų, kuriomis naudojasi *Posten AB*, kainą, nes ji nebegalėtų atskaityti pirkimo PVM už savo pirkimus ir dėl to būtų priversta reorganizuoti savo veiklą, kad galėtų pati teikti daugiau paslaugų.

24 Ši valstybė narė tvirtina, kad iš pradžių nuo 1993 m. Švedijoje PVM buvo renkamas už visas pašto paslaugas ir šios sistemos niekas neginčijo, išskyrus bankų ir draudimo sektorių, būtent dėl jam taikomo neapmokestinimo PVM, dėl kurio jis negali atskaityti pirkimo PVM už pašto paslaugas, kuriomis jis naudojasi.

25 Galiausiai ji teigia, kad ši byla iš esmės susijusi su pašto rinkos veikimu ir kad tam, jog ši rinka galėtų veikti kaip įmanoma geriau, nuostatos dėl neapmokestinimo PVM yra nebūtinos.

Teisingumo Teismo vertinimas

26 Visų pirma reikia pažymėti, kad Švedijos Karalystė remiasi Direktyva 97/67, iš dalies pakeista 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/6/EB (OL L 52, p. 3). Tačiau pastaroji direktyva dar nebuvo įsigaliojusi pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje. Todėl šį ieškinį reikia nagrinėti vadovaujantis Direktyva 97/67, iš dalies pakeista Direktyva 2002/39.

27 Neginčijama, kad Švedijos Karalystė teigia, jog nuo tada, kai 1993 m. ji nutraukė savo ilgalaikio ūkio subjekto monopolinę veiklą, jos teritorijoje nebėra „viešųjų pašto tarnybų“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvą 2006/112, taigi ir pareigos neapmokestinti PVM bet kurio pašto paslaugos teikėjo. Dėl šios priežasties ši valstybė narė apmokestino visų pašto paslaugų teikėjų teikiamas paslaugas ir su tuo susijusių prekių tiekimą.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau nusprendė, jog sąvoka „viešosios pašto tarnybos“, vartojama Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio A skirsnio 1 dalies a punkte, kurio identiška formuluotė atkartojama Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punkte, turi būti aiškinama taip, kad ji apima viešąjį arba privatųjį subjektą, valstybės narės teritorijoje įsipareigojantį teikti „universaliąją pašto paslaugą“ arba jos dalį, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 97/67 (šiuo klausimu žr. Sprendimo *TNT Post UK*, C-357/07, EU:C:2009:248, 40 punktą).

29 Neginčijama, kad 2007 m. liepos 18 d. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje *Posten AB* Švedijoje buvo „universaliųjų pašto paslaugų teikėja“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 97/67.

30 Be to, iš Švedijos Karalystės paaiškinimų matyti, kad, kaip tai numatyta Direktyvos 97/67 4 straipsnio 2 dalyje, nacionalinės teisės aktais *Posten AB* nustatytos specialios pareigos siekiant, kad ji užtikrintų universaliosios pašto paslaugos, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, teikimą visoje šios valstybės narės teritorijoje.

31 Atsižvelgiant į tai, matyti, kad *Posten AB* dėl visiškai ar iš dalies užtikrinamos „universaliosios pašto paslaugos“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 97/67, turi būti kvalifikuojama kaip „viešoji pašto tarnyba“ pagal Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punktą, todėl paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimas ir su tuo susijusių prekių tiekimas, kurį ši bendrovė vykdo kaip universaliosios paslaugos teikėja, turi būti neapmokestinami PVM.

32 Šios išvados negali paneigti Švedijos Karalystės argumentas, kad, remiantis neutralumo principu, draudžiamas Komisijos siūlomas Direktyvos 2006/112 aiškinimas, nes pašto rinkos padėtis šioje valstybėje gerokai skiriasi nuo tos, kurią Teisingumo Teismas nagrinėjo Sprendime *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248), o *Posten AB* teikiamos paslaugos nesiskiria nuo tų, kurias Švedijos rinkoje teikia kiti ūkio subjektai.

33 Iš Sprendimo *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248) 37–39 punktų matyti, kad skirtumas tarp „viešųjų pašto tarnybų“ ir kitų ūkio subjektų siejamas ne su teikiamų paslaugų pobūdžiu, bet su tuo, kad ūkio subjektams, kurie teikia universaliąją pašto paslaugą ar jos dalį, taikoma speciali teisinė tvarka, pagal kurią numatytos specialios pareigos. Iš šio sprendimo 30 punkto matyti, kad *Posten AB* tikrai nustatytos tokios pareigos.

34 Išvados, kuri padaryta šio sprendimo 31 punkte, nepaneigia ir tai, kad Sprendimas *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248) buvo priimtas jau pasibaigus terminui, kuris 2007 m. liepos 18 d. pagrįstoje nuomonėje buvo nustatytas tam, kad Švedijos teisė būtų suderinta su Sąjungos teise.

35 Kai pareiga kyla iš Teisingumo Teismo pateikto Sąjungos teisės išaiškinimo, reiškia, kad šis teismas detaliai apibrėžė ir išaiškino teisės normos reikšmę ir apimtį, t. y. kaip ji turi arba turėjo būti suprantama ir taikoma nuo jos įsigaliojimo momento, todėl valstybė narės nuo to momento turi aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę, kaip to reikalaujama nors ir vėliau priimtame Teisingumo Teismo sprendime. Kitaip yra tik tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas dėl teisinio saugumo priežasčių išimtinai apribojo, kiek tai susiję su praeitimi, galimybę remtis taip išaiškinta teise siekiant užginčyti teisinius santykius (žr. Sprendimo *Denkavit italiana*, 61/79, EU:C:1980:100, 16 ir 17 punktus), tačiau Sprendimo *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:248) atveju taip nėra.

36 Todėl pirmąjį Komisijos kaltinimą, kuriuo ji grindžia savo ieškinį, reikia pripažinti pagrįstu.

Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su Direktyvos 2006/112 135 straipsnio 1 dalies h punkto netinkamu perkėlimu

Šalių argumentai

37 Komisija teigia, kad Švedijos Karalystė privalo neapmokestinti PVM nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimo.

38 Ji teigia, kad pašto ženklai yra priemonė susimokėti už pašto paslaugas ir kad jiems numatyto neapmokestinimo apimtis bet kuriuo atveju turėtų atitikti viešosioms pašto tarnyboms numatytą neapmokestinimo apimtį.

39 Švedijos Karalystė pritaria Komisijos argumentui, bet, priešingai nei Komisija, daro išvadą, kad jeigu viešosios pašto tarnybos neturi būti neapmokestintos, tas pats turėtų galioti ir pašto ženklams.

Teisingumo Teismo vertinimas

40 Iš paties Direktyvos 2006/112 135 straipsnio 1 dalies h punkto teksto matyti, kad valstybės narės turi neapmokestinti PVM nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimo.

41 Pirma, iš Teisingumo Teismui pateiktų bylos dokumentų matyti, kad 2007 m. liepos 18 d. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje Švedijos teisės aktuose nebuvo įtvirtintas Direktyvos 2006/112 135 straipsnio 1 dalies h punkte numatytas pašto ženklų neapmokestinimas.

42 Antra, grįsdama savo reikalavimus, kad kaltinimas būtų atmestas, Švedijos Karalystė tik teigia, kad neturėtų būti taikomas nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimo neapmokestinimas dėl to, kad PVM apmokestinamas prekių, susijusių su viešųjų paslaugų tarnybų teikiamomis paslaugomis, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, tiekimas. Tačiau šio sprendimo 26–32 punktuose padaryta išvada, kad toks apmokestinimas prieštarauja Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatoms.

43 Tokiomis aplinkybėmis antrąjį kaltinimą reikia pripažinti pagrįstu.

44 Todėl visas Komisijos pareikštas ieškinys turi būti laikomas pagrįstu.

45 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad viešųjų paslaugų tarnybų užtikrinamų paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimui ir su tuo susijusių prekių tiekimui bei nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti apmokant už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimui netaikydama neapmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu Švedijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2006/112 132 straipsnio 1 dalies a punktą ir 135 straipsnio 1 dalies h punktą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Švedijos Karalystė pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Viešųjų paslaugų tarnybų užtikrinamų paslaugų, išskyrus keleivių gabenimo ir telekomunikacijų paslaugas, teikimui ir su tuo susijusių prekių tiekimui bei nominalios vertės pašto ženklų, kuriuos galima naudoti norint sumokėti už pašto paslaugas šalies teritorijoje, tiekimui netaikydama neapmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu Švedijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 132 straipsnio 1 dalies a punktą ir 135 straipsnio 1 dalies h punktą.**

2. **Švedijos Karalystė padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.